

Izhaja razen nedelj in
praznikov vsak dan
ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
obči. Rokopise se ne vrača.

Oglaš: Prostor 1 mm x
55 mm po K 150. Uradni
razglaš, poslano ter no-
tice isti prostor K 2.—
Pri večjem naročilu
popust.

NAPREJ

Glasiło jugoslov. socijalno - demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto K 240, za pol
leta K 120, za četrt leto
K 60, za mesec K 20.
Za Nemčijo celo leto K 312,
za ostalo tujino in Amerika
K 360.

Reklamacije za list
so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani
Franciška ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Pokrajinske avtonomije.

LDU Belgrad, 9. februarja.
Vlada je na svoji zadnji seji spre-
jela prehodne navedbe, katere je
predložila komisija, ki je sestavljena
iz gg. dr. Mihajla Jovanovića, dr.
Tomljenovića, dr. Kumanudija, dr.
Slobodana Jovanovića, dr. Vošnjaka
in dr. Sagadina.

Prvi člen prehodnih navedb go-
vori o zakonodajni funkciji ustavo-
tvoorne skupščine.

Drugi člen določa, da mora na
prvi skupščinski seji položiti regent
nastopno prisego: »V imenu Nj. Ve-
ličanstva kralja Petra prisegam pri
vsemogočnem Bogu, da bom ohranil
ustavo nedotaknjeno in da bom po
njej in po zakonih vladal in čuval na-
rodno edinstvo, ščitil neodvisnost
države in enotnost državnih oblasti
in da bom pri vseh svojih težnjah in
delih imel vedno samo blagostanje
naroda pred očmi. Tako mi Bog po-
magaj! Amen.«

Tretji člen predvideva nastopno
pismo prisego ali svečano izjavo
za poslanec: »Jaz (ime) prisegam pri
vsemogočnem Bogu in pri vsem,
kar mi je po zakonih najsvetejše, da
bom pri svojem poslanskem delovanju
hotel vedno samo dobrobit kra-
lja in naroda in delal za edinstvo na-
roda po svoji vesti in po svojem
znanju.«

Četrti člen določa, naj vlada te-
kom petnajstih dni, ko stopi ustava
v veljavo, v skladu s ustavnimi na-
redbami pregleda vse dosedanje na-
redbe in predloži skupščini vse one
načrte in navedbe, ki naj zadobe za-
konosko moč. Posebno in posamezno
se bodo reševalo samo one navedbe,
za katere bi to zahtevalo dvajset po-
slancev.

Peti člen določa, da morajo biti
državni uradniki, ki imajo fakultetne
izobrazbe, odpušteni iz službe samo
tedaj, če to zahteva sodišče.

Nadaljnji šesti člen določa, naj se
na celo kraljevino razširijo začasni
zakoni kraljevine Srbije o državnem
svetu, o centralni upravi, o proraču-
nu in ministrski odgovornosti, vse to
z izjemami, ki bi jih ustavila
vlada in ustavotvorni odsek.

Člen sedmi odreja, da ostanje
končno veljavne organizacije upravne
oblasti dosedanje pokrajinske upra-
ve z namestitvami na čelu in s podre-
jenimi sekcijami šefi in referenti.
Uprava se bo izvrševala pod nepo-
srednim nadzorstvom ministrstva
notranjih del. Pokrajinskim upra-
vam se ne morejo izročiti nikake na-
daljnje dolžnosti. Posebne komisije
bodo v roku treh let izvršile vse po-
trebno, da se prenesejo funkcije raz-
nih sekcij na kompetentno minist-
stvo. Pokrajinski namestniki se bo-
do imenovali na predlog notranjega
ministrstva in se bodo smatrali za
državne uradnike.

Člen osmi govori o predsednikih
sodišč in o sodnikih, za katere dolo-
ča, da ostanje na svojih dosedanjih
mestih, dokler se ne sklenejo novi
zakoni. Splošne odloke kasacijskega
sodišča bo izdelovalo 21 članov, in
to 9 iz Beograda, 7 iz Zagreba, 3 iz
Sarajeva in 2 iz Podgorice. Teh 21
članov pa bo podajalo tudi svoje miš-
ljenje glede vseh zakonov. Sicer pa
postanejo vsa velika sodišča v dr-
žavi oddelki kasacijskega sodišča v
Beogradu.

O tej naredbi bomo govorili ju-
tri več.

Boj za ustavo.

LDU Belgrad, 9. feb. Ustavni
odsek je imel danes svojo 6. sejo
pod predsedstvom dr. Milenka Ve-
snića. Prvi je govoril posl. Gjo-
nović (republikanec), ki je ugotovil,
da je bila Črna gora prva naših pokra-
jin, ki se je združila s Srbijo v Ju-
goslavijo. Kot poslanec Črne gore
je dobil mandat, na podlagi katerega
izreka, da je izven diskusije narodno
edinstvo. Sodi, da mora ustava ob-
segati v kratkih potezih vse social-
no življenje in zagotoviti našemu na-
rodu socialno pravičnost. Ako pa se
država organizira tako, kakor pred-
videva ustavni načrt vlade g. Pašića,
sodi, da ne bo odgovarjala one-
mu, kar se pričakuje od države. Bi-
stvena napaka načrta ustave je, ker
določa za našo državo monarhistič-
no obliko vladavine. V ustavi bi mo-
rale biti deklaracija, da jo je narod
sprejel na podlagi svoje suverenosti.
V ustavi se mora zagotoviti osebna
in državljanska svoboda. V ustavi je
omejiti pravice vlade, v monarhiji
pa pravice neodgovornih činilcev.
Govornik je nasprotnik gornji zbor-
nici ali senatu. Pravi, da dobi vladar
po vladnem ustavnem načrtu pra-
vice, ki jih ni imel po prejšnji srbski
ustavi.

Drugi govornik posl. dr. Janko
Šimrak (Jugoslovanski klub) je v
imenu Hrvatske ljudske stranke ter
v imenu Bunjevačko-šokačke stranke
izjavil, da je nasprotnik sloven-
skega, bunjevskega in hrvatskega
separatizma, da pa je tudi nasprot-
nik imperijalizmu srbske hegemoni-
je. Očita vladi, da ni svojem načr-
tu priložila pojasnil, kako si misli
notranjo ureditev države in kako
motivi so jo vodili, da je predložila
centralistični sistem ureditve drža-
ve. Sodi, da bi bila napaka, če se
ustava sprejme z majoritacijo na-
mesto na podlagi sporazuma. Izjav-
lja, da stoji jugoslovanska ljudska
stranka na stališču legitimnih po-
krajinskih avtonomij, ki morajo ime-
ti svoje meje ne samo na podlagi

gospodarskih in geografskih, nego
tudi na podlagi zgodovinskih odno-
šajev. Dvodomni sistem si predstavl-
ja tako, da bi morali obstojati dve
kooperativni zbornici, od katerih
naj bi se prva bavila s političnimi,
druga pa s popolnoma gospodarski-
mi in socialnimi vprašanji. Vladni
načrt smatra za pomanjkljiv, ker ne
vsebuje določb o socialno-gospo-
darskih vprašanjih.

Posl. dr. Mehmed Spaho (musli-
man) je v svojem govoru izjavil, da
je treba zasebno lastnino omejiti v
socialnem okviru. Sodi, da zasebna
lastnina v naši državi ni doslej v
vseh pokrajinah zagotovljena, zlasti
ne v Bosni in Hercegovini, kjer
se nahaja zemljiška posest sedaj v
rokah muslimanov. Noče staviti za-
prek radikalni agrarni reformi, ako
se izvede po vsej državi enotno.
Očita, da se v vladnem ustavnem
načrtu ne določajo zadostne meje
pristojnosti zakonodajnih in državnih
oblasti in da so izpuščene določbe,
ki govore o svobodi dela, obrti, tr-
govine i. t. d. Zahteva edinstvo dr-
žave in decentralizacijo uprave.
Mnenja je, da je vladni ustavni načrt
propadel v onem delu, ki govori o
dvodomnem sistemu. Na koncu je
izjavil, da je treba ustvariti močno
in urejeno državo.

Posl. dr. Laza Marković (radi-
kalec) je izjavil, da je bila s sveča-
no proglasitvijo narodnega zjednje-
nja dne 1. decembra 1918 položena
podlaga naši ustavi. Stojan Protić
je prvi pričel izdelovati ustavni na-
črt za edinstveno kraljevino ter je
imel pri tem pred očmi primere in
sicer belgijsko ustavo, angleške ne-
pisane ustavne parlamentarne pra-
vice in zadnjo srbsko ustavo iz l.
1903. Kar se tiče zasebne lastnine
ne prinaša načrt nobenih socialnih
omejitev. Reformam v socialnih po-
javah so odprta široka vrata, ker jih
more izvesti redni parlament, ne da
bi ga ovirala ustava, ki mu nasprot-
no to še omogočuje. Z ozirom na

postanek naše države je treba ve-
deti, da država nastane vedno fak-
tičnim putem, ker je aktivno ustvar-
janje faktično razen v redkih sluča-
jih, kadar se izvrši konfederacija na
podlagi pogodbe. Predlog ustavnega
načrta g. Protića je izdelala ustav-
na komisija, v kateri je bil tudi go-
vornik, po navodilih g. Protića. Teh
navodil se je držala večina in zato
ni v tem načrtu osebnih mnenj osta-
lih. Protić je na podlagi tega načrta
izdelal svojega. Ta načrt predvideva
razdelitev države na devet pokra-
jin, vendar pa je Stojan Protić izja-
vil napram svojim prijateljem, da
noče napraviti vprašanja glede šte-
vila in velikosti pokrajin. Stojan
Protić ne dela razlike med državno
upravo, ki izvršuje državne zakone
za celo državo, najsi se ti zakoni
tičejo celote ali posameznih pokra-
jin ali onih lokalnih uprav, ki imajo
izključno skrbeti za interese svoje-
ga kraja. Protić poverja pokrajinski
upravi celokupno notranjo upravo v
posameznih pokrajinah. V tem usta-
vnem načrtu je kal avtonomije in
zato se ne strinja s Protićem, ker
je to začetek spora med pokrajino
in državo. S stališča dobre admini-
stracije je potrebno, da se vladni
ustavni načrt izvrši v kratkem. Ta
načrt ne prinaša v upravo partizan-
stva in političnega boja. Državo je
treba urediti tako, da bo ureditev
dobra in narod svoboden in zadovol-
jen. V hrvatskih listih, zlasti v
»Obzorju«, se očita vsak dan, da ne-
katere politične skupine — tu se
misli na radikalce — žele tako or-
ganizacijo notranjih razmer, v kate-
rih bi Hrvati — in pristavljajo se tu-
di Slovenci — ne imeli istih pravic
kakor Srbi. Iz tega se siplje ogenj
na centralizem, kakor da centrali-
zem daje Hrvatoma manjše pravice
nego pa Srbom. Vojna se je vodila
za osvobodjenje in to je poudarjal
prestolonaslednik I. 1914, kakor tudi
srbski parlament istega leta. Nam je
na tem, da se zedinimo kot en na-
rod pod istim režimom in pod istim
zakonodajstvom in da se potem pre-
ko volitev, kakor je to običaj v pa-
lamentarnih demokratskih državah,
stranke bore, da imajo svoj vpliv
povsod one stranke, ki dobe večino
v narodu. Dalje sodi govornik, da ne
more predlog, naj se pokrajinskim
oblastem izroči vsa državna upra-
va, najti odobravanja pri vseh onih,
ki žele, da je uprava naroda dobra,
neposredna in objektivna. Take
uprave pa ne morejo dati pokrajins-
ki zbori. Za interese posebnega lo-
kalnega značaja predvideva vladni
ustavni načrt najširšo avtonomijo. V
najštevilnejših zadevah se more ta
samouprava udeleževati popolno-
ma samostojno. Kar pa se tiče celo-
te, je skrb državne organizacije pod
nadzorstvom, kakor obstoji v vseh
sočasnih parlamentih. V vladnem
ustavnem načrtu obstoji velika re-
forma, na katero ni nihče obrnil po-
zornosti in ki obstoji v tem, da
predvideva upravno razdelitev, s
čemer je izvršena najbolj pereča
reforma v upravi. Ako se izvede,
da se upravni spori ne bodo več re-
ševali v ministrstvih in da se bodo
pritožbe izročale upravnim sodiš-
čem, sestavljenim od pravnikov, ki
jih bodo vodili izključno po zakonu,
bomo dobili zelo dobro upravo, ob-
enem pa bomo oprostili ministrstva
mnogih poslov, ki čakajo dolgo ča-
sa na svojo rešitev, kakor se vidi.
Taka ureditev bi bila velike koristi.
Ustavni načrt vlade g. Pašića pred-
stavlja velik korak naprej v reformi
uprave. Na koncu je govornik
poudarjal, da želi radikalna stranka
sodelovanja vseh drugih skupin pri
sestavi ustave.

Posl. Sušnik je nato v imenu Ju-
goslovenskega kluba zahteval, naj
se najprej izpopolni vlada g. Pašića,
do tedaj pa naj se odgode seje usta-
vnega odbora. Izgovor, da bo zem-
ljoradniška stranka podpirala vlado
g. Pašića, ne drži, ker je načelnik
zemljoradniškega kluba Avramović
izjavil, da bi se mogel politični del
ustavnega načrta Pašićeve vlade si-
cer vzeti v pretres, kar se pa tiče
gospodarsko - socialne strani, na-
črta ne odobrava, ker imajo zemljo-
radniki svojega. Ugotavlja, da seda-
nja vlada g. Pašića nima večine ter
bi morala po parlamentarnih prin-
cipih že davno odstopiti. — Minister
za konstitucijo dr. Marko Trifković
je odgovoril, da je trditev posl.
Sušnika netočna in mu gre za to, da
se zavleče rešitev ustavnega vpra-
šanja. Misli, da so vsi ne glede na

stranke prepričani, da je dolžnost
vseh, čimprej ustvariti ustavo, ako
hočemo imeti urejeno državo. —
Predsednik dr. Vesnić je izjavil, da
predloga poslanca Sušnika ne more
staviti na dnevni red, niti dovoliti,
da se o njem razpravlja. Ako misli
poslanec, da sedanja vlada nima ve-
čine, naj se vrže v parlamentu. Kon-
čno je opozarjal dr. Vesnić govornike,
naj čimprej zavzamejo svoje
stališče, ker mora biti načelna deba-
ta končana 14. t. m. — Nato se je se-
ja ustavnega odbora zaključila ob
13.15. Prihodnja seja se bo vršila
jutri ob 9. dopoldne.

Fašisti porušili in zažgali tiskarno „Laborator“ v Trstu.

Trst, 10. feb. (Izv. por.) Divjanje
tržaških fašistov proti socialistom
je zadnje dni doseglo vrhunec. Že
dalj časa so se fašisti pripravljali na
glavni naskok, na napad socialistič-
ne tiskarne in uredništva »Labora-
tor«. Včeraj okoli 11. ure po noči
se je v ulici Zudecche, v bližini »Pic-
colas«, nacionalističnega šovinistič-
nega lista, ki je ves teden v kratkih
noicah hujskal proti delavstvu,
zbralo večje število mladih fašistov
pred skro kot ljubljanski Union ve-
liko, staro, trinadstropno stavbo,
kjer so moderno opremljeni prostori
uredništva in tiskarne socialistič-
nega, v zadnjem času od komuni-
stov zasedenega »Laborator«. Naj-
prvo se je začel grozen pok, izvirajoč
od velike eksplozije granat in
bomb. Nato je takoj nastal velikan-
ski ogenj, ki se je bolj in bolj širil
po vseh prostorih tiskarne. Naen-
krat je bilo vse poslopje v velikim
skem ognju. Bil je strašen prizor,

sličen onemu, ko je gorel tržaški slo-
venski »Narodni dom«.

Po mestu se je kot blisk razne-
sla strašna vest o fašistovskem zlo-
činu in požaru. Velikanska množi-
ca je začela drveti na Barriero in trg
pred »Piccolovim« uredništvom.

Požar je trajal vso noč do rane-
ga jutra, ko se je ognjegascem po-
srečilo lokalizirati in ugasiti požar.
Upepeljeno je vse, uredniški prostori,
tiskarna in stanovanja številnih
privatnih strank. Popolnoma uniče-
ni so moderni stavni in tiskarski
stroji, posebno pa rotacijski. Škodo
cenijo na več milijonov lir. Karabi-
nerji so se obnašali pasivno. V ulici
je vladala grozopolna panika. V po-
slopu nastanjeni številni stanovalci
so obupani tekali semintja, vikajoč,
ihče in klicajoč svoje ter proseč
pomoči. — Od velikega poslopja, ti-
skarne in uredništva so ostale le go-
le, vse ocrnjene stene.

Politične vesti.

+ Ukinjeno ministstvo. »Večer« po-
roča iz Beograda, da bo novi državni pra-
račun obsegal tudi predlog, naj se odpravi
ministstvo za prehrano in obnovno zemljo.
Z ukinjenjem tega ministrstva odpade dr-
žavi veliko breme. — Če bi ukinili še ne-
kakih ministrstev, bi odpadlo državi še več-
je breme.

+ Naredba o delavskih sindikatih. V
ministrstvu za socialno politiko se pripra-
vlja naredba o delavskih sindikatih. Nared-
ba se v najkrajšem času predloži minist-
skemu svetu.

+ Odnos med cerkvijo in državo.
Poslanci, ki so duhovniki, so se načelno
spoznale, kako naj se urede odnosi
cerkve napram državi. Ta zadeva ima pri-
ti sedaj v razpravo posameznih klubov.

+ »Obzor« poroča, da je stinjalst mu-
slimanskih poslancev iz južne Srbije in
Macedonije, ki so člani radikalnega in de-
mokratičnega kluba, podalo v skupščini spis,
v katerem navajajo na podlagi izpovedi oči-
vidcev dokaze o velikih moritvah musli-
manskega prebivalstva v južni Srbiji in
Macedoniji s strani vojaštva in orožništva.
Baje je bilo tekom par zadnjih dni ubitih
okrog 1000 mirnih ljudi, povečini žensk in
otroci. — Stvar se bere kot groteskna čas-
nikarska raca.

+ Konferenca v Portorese je bila od-
goda na nedoločen čas radi londonske
konference dne 1. marca, ki se bo bavila
z »najnejšimi« — orientalskimi zadevami.

+ Londonska konferenca prične zbo-
rovati 1. marca. Ta rok zahtevajo Fran-
cozi z ozirom na nujnost orientalskih vpra-
šanj. — Diplomati postajajo nervozni.

+ Nov angleški vojni minister. Na me-
sto Winston Churchill, ki prevzame urad
za kolonije, je bil imenovan za vojnega mi-
nistra sir Worthington Ewans.

+ Sovjetski zastopnik v Rimu bo Lu-
načarski. Kakor poroča »Achtuhr-Abend-
blatt« iz Kodanja, naznanja sovjetsko ča-
sopisje, da je ruska državna sovjetska vla-
da imenovala Lunačarskega za zastopnika
v Rimu. Sovjetska vlada je nadalje skle-
nila, dati v sovjetskih tvojnicah dela 3000
italijanskim delavcem, ki so izjavili, da so
pripravljani odpotovati na Rusko.

+ Proti tretji internacionali. Zvezni
odbor »Confederation generale du Travail«
je z 88 proti 24 glasovom sklenil, da ne iz-
stopi iz amsterdamske mednarodne stro-
kovne zveze strokovnih organizacij in da
se ne pridruži Moskvi.

+ Aretacije komunistov na Franco-
skem. Po poročilih listov iz Marsellea je
bilo tam aretiranih veliko število komuni-
stov.

+ Ruski komunisti med seboj. V
»Pravdi« je priobčil Lenin članek »Komuni-
stična stranka v krizi«, ki se poča z ulo-
go strokovnih organizacij v sovjetski Ru-
siji. Lenin pravi, da dokazuje nasprotje
med vodilnimi komunisti v tem vprašanju
razdor, ki se pripravlja v posameznih čle-
nih boljševiškega državnega sestava. Gro-
zeča nevarnost je sindikalizem. Mnogo
sovjetskih delavcev pozna samo svoj oseb-
ni interes. Voditelji, ki podpirajo to stre-
mljenje v strokovnih organizacijah, so tako
kratkovidni, da ne zapazijo neodvrnitelji-
posledic. Opozicija bi si morala biti na-
jasnem, da bodo zavezniški izkoristili vsa-
ke goloto sovjetskega sestava, in če ne
zavezniški, pa bodo socialni revolucionarji
užljali plamen revolucije v sovjetski repu-
bliki. — Tako Lenin. Nam njegova izjava
niti dokazuje, da se nekaj pripravlja
glavni stanu komunizmu. To je naravnost
kdo je sejal prepri, vtone v prepri. In
Lenin se moti, če pravi, da bodo zunanji
nasprotniki in revolucionarji socialisti uni-
čili boljševizem. — Ti bi za z nasiljem ie-
še bolj utrdili. Logičen razvoj zahteva, da
tak boljševizem, kakršen je, uniči — boljš-
evizem!

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.
Petek: Tri sestre. Gostovanje hudože-
stvenega teatra. Izven.
Sobota: Školjka. A.
Nedelja: Miss Hobbs. Izven.
Ponedeljek: Madame Sans-Gêne. B.
Opera.
Sobota: Tosca. F.
Nedelja: Fra Diavolo. Izven.
Ponedeljek: Koncert Josipa Rijavca in
Cirila Ličarja. Izven.

